

A N M E L D E L S E R

Mark Erickson og Charles Turner (red.): *The Sociology of Wilhelm Baldamus: Paradox and Inference.*

Aldershot: Ashgate 2010 (134 sider)

Når man nævner navnet Wilhelm Baldamus, så er der sikkert ikke ret mange, der ved, hvem man taler om. Det er faktisk en skam, fordi William Otto Hermann Baldamus på mange måder bidrog til sociologien med mange originale tanker og forståelser. Hvem var Wilhelm Baldamus – også kaldet "Gi", fordi han på et tidspunkt ændrede sit fornavn til Guillaume? Han blev født i Berlin i 1908 og var i sine unge år en stor tilhænger af den tyske kejser Otto von Bismarck, hvis fornavn hans forældre forsynede ham med. Senere blev Baldamus dog stadig mere kritisk angående såvel kejseren og endnu senere igen det nazistiske parti. Derfor blev han en af de mange kontinentaleuropæiske intellektuelle – tænk blot på den første generation af Frankfurterskolen, Hans H. Gerth eller Norbert Elias – der på grund af de nazistiske forfølgelser af anderledes tænkende ved optakten til Anden Verdenskrig fra 1937 måtte søge tilflugt uden for det tyske riges grænser. For Baldamus' vedkommende flygtede han efter flere arrestationer af Gestapo til Storbritannien, hvor han indledningsvis – ligesom Elias – i en periode under krigen blev interneret på Isle of Man. Senere – i oktober 1948 – blev han naturaliseret engelsk statsborger, som man kan se, hvis man søger på *The London Gazette* fra den 12. november 1948 på internettet, hvor hans navn fremgår af listen. Han forblev i Storbritannien indtil sin død i 1991. Her gjorde han karriere relativt sent i livet – igen som Elias – og fik først fast ansættelse på University

of Birmingham fra 1961 indtil sin pensionering i 1976. Hans to hovedbeskæftigelser igennem sin karriere, der strakte sig over tre årtier, var henholdsvis industrisociologi og videnssociologi, og selvom hans forfatterskab ikke var synderligt omfattende, så satte han ikke desto mindre nogle dagsordener. Baldamus døde i 1991 og levede de sidste år af sit liv i Leeds som en slags eneboer – hans kone var blevet dræbt i en trafikulykke ude foran universitetet i 1951.

Uden at kende til manden eller historien stødte jeg selv for første gang på Baldamus' navn for efterhånden mange år siden, da jeg engang ved en tilfældighed læste et kapitel af ham om opdagelser inden for samfundsvidenskaberne (i bogen *The Rules of the Game* fra 1972). I dette kapitel gjorde han sig til fortæller for såkaldt "progressiv double-fitting", hvormed han mente, at sociologiske iagttagelser og analyser altid rummer elementer af teoretiseringen, og at sociologisk viden udvikles i vekselvirkningen mellem teori og empiri, mellem tilfældigheder, kreativitet og løse hypoteser på den ene side og mere systematiske studier på den anden. Derudover at sociologisk viden kan genereres på andre måder end dem, der officielt fremgår i lærebøgerne. Som han indsigtfuldt skrev i dette kapitel, og som jeg siden har citeret ham for ved flere lejligheder:

Vi bliver nødt til at antage, at der side om side med officiel metodologi, som man finder i grundbøger om systematisk teori, formallogik, statistiske metoder, survey-design eller interviewprocedurer, findes et reservoir af *uofficielle*, ikke-formaliserede undersøgelsesteknikker. Denne slags tilgange er naturligvis ikke lette at få styr på.

Baldamus selv udgav som nævnt ikke meget, men godt. Han startede ud med at foretage en række analyser af industrialisme og arbejdsliv, men hans mest kendte bog er *The Structure of Sociological Inference* fra 1976, hvori han i forlængelse af Thomas Kuhns paradigmatheori og inspireret af den tyske videnskabsfilosof Ludwig Flecks tanker bl.a. argumenterede for, at videnskaben – herunder sociologien – udvikler sig som en vedvarende vekselvirkning mellem konventionelle tanker på den ene side og kuriøse og anderledes tænkende på den anden, og hvordan begge grupper af såkaldt "esoteriske" forskere altid var indlejret i specifikke "eksoteriske" kontekster bestående af familieliv, fællesskab og politiske partier. Senere i bogen foretog han en dybdegående analyse af de metaforiske forestillingsverdener, som vejleder og gennemsyrrer sociologisk forskning. Baldamus' tænkning var i det hele taget på én gang kompleks og modsætningsfuld. På den ene side var han grundlæggende inspireret af Karl Mannheims videnssociologi, og han var elev af Mannheim i årene, inden han flygtede fra Tyskland. Han var ligeledes inspireret af Max Webers og senere C. Wright Mills' tanker og særligt af deres betoning af vekselvirkningen mellem mikro og makro og deres studier af bureaukratisering. Men på den anden side var han – grundet sin oprindelige uddannelse inden for økonomi og statistik – også inspireret af en moderat empirisme og realisme, der gav sig udslag i flere empiriske studier af f.eks. arbejdsliv og organisation. Man kan så naturligvis med rette spørge sig selv, om disse studier og tanker berettiger en hel bog om Baldamus? Det må læseren selvsagt selv afgøre, men det er min opfattelse, at Wilhelm Baldamus på sin egen særegne – og oversete – måde bidrog til sociologien med interessante begreber og anderledes måder at forstå og bedrive sin videnskab på end så mange andre fra sin samtid.

Med denne korte introduktion til en sociolog, som de fleste sikkert ikke er bekendte med, lad os da se nærmere på den her anmeldte bog om ham. *The So-*

ciology of Wilhelm Baldamus: Paradox and Inference forsøger at råde bod på den hidtil sparsomme opmærksomhed omkring Baldamus' sociologiske forfatterskab. Den er redigeret af de engelske sociologer Mark Erickson og Charles Turner og rummer en række bidrag fra forskellige engelske sociologer, der på den ene eller anden måde har kendt eller arbejdet med de tanker, som Baldamus udviklede. Udover denne nye bog er det vanskeligt at finde noget om Baldamus – hans liv, levned og arbejde (der findes et kort opslag om ham skrevet af Colin Crouch i *Internationales Soziologenlexikon*, bind 2, fra 1984). *The Sociology of Wilhelm Baldamus* består af syv kapitler, der med forskellig optik fokuserer på særlige aspekter af Baldamus' liv og produktion. Hvor det første meget korte bidrag af John Rex ser tilbage på nogle personlige aspekter af Baldamus' liv og samtid (herunder hans rolle i den såkaldte "Atkinson affair" fra starten af 1970'ere, der omhandlede politiseringen af samfundsforskningen), tager John Eldridges kapitel fat på Baldamus' forestilling om den metodiske anvendelighed af krydsklassifikation – som han bl.a. hentede hos Mills – som en frugtbar måde at skitsere pointer og raffinere teoriudviklingen. I det hele taget benyttede Baldamus selv meget ofte firfeltstabeller i sit eget arbejde både inden for videnssociologien og industrisociologien. Mark Erickson gennemgår i sit kapitel Baldamus' hovedbidrag til organisations- og industrisociologien *Efficiency and Effort* fra 1961, der stadig er et hyppigt citeret værk i artikler i fagtidsskrifter, mens Peter Lassman sporer forbindelsen mellem Mannheims videnssociologi og Baldamus' videreudvikling heraf. Derudover rummer bogen et kapitel af Charles Turner, der stiller spørgsmålet, om Baldamus' hovedværk *The Structure of Sociological Inference* kan betragtes som en overset klassiker i sociologien, hvorefter bogen afsluttes med to bidrag af Baldamus selv, der er genoptrykt for at vise nogle af de overvejelser, han gjorde sig om sociologiens vidensdannelse. Det første omhandler en analyse og kritik af Kuhns paradigmatheori,

mens det andet er et videnskabsfilosofisk bidrag om netværk af metaforer i samfundsforskningen. Kendetegnen for Baldamus' måde at skrive på er ingen af teksterne i sin fremstillingsform synderligt inspirerende læsning – faktisk grænsende til det kedsommelige – men de giver ikke desto mindre et indblik i nogle af de tanker, som han gjorde sig om nogle centrale videnskabsinterne diskussioner.

Som et forsøg på at kaste lys over og mindes en sociolog, der på mange måder – menneskeligt såvel som fagligt – befandt sig i periferien af sin disciplin, er *The Sociology of Wilhelm Baldamus* læseværdig og tankevækkende, fordi den giver et indblik i et menneske, en samtid og en videnskabskontekst, der på mange måder forekommer fjernt fra vores nutid og de problemstillinger, arbejdsvilkår og sindelag, der i disse år sætter dagsordenen i sociologien. Som introduktionsbog til et forfatterskab er *The Sociology of Wilhelm Baldamus* dog mindre vellykket, da den savner en overordnet struktur og en mere samlet præsentation af Baldamus' bidrag til sociologien. Der er ganske vist meget information at hente i bogen, men antologigenren er i denne sammenhæng ikke velvalgt, fordi de enkelte forfattere tilsyneladende ikke indbyrdes har koordineret deres tanker synderligt godt, og bogen fremstår derfor som en samling af spredte og fragmentariske nedslag i et liv, et forfatterskab og en karriere. Men som en bog, der kan åbne øjnene op for Baldamus' virke, er der trods alt en del at komme efter i *The Sociology of Wilhelm Baldamus* – og måske særligt for dem, der – som jeg – har en vis mærkværdig interesse i sociologiens marginale eksistenser, der samtidig fortæller meget om den til enhver tid fremherskende mainstream.

Michael Hviid Jacobsen

Institut for Sociologi, Socialt Arbejde og Organisation
Aalborg Universitet

Dag Album, Marianne Nordli Hansen og Karin Widerberg (red.): *Metoderne våre. Eksempler fra samfunnsvidenskapelig forskning.*

Oslo: Universitetsforlaget 2010 (328 sider)

Bogen *Metoderne våre* er et modigt værk. Modigt i den forstand, at det inviterer læseren med ind i det sociologiske hjerte – helt ind maskinrummet så at sige – med det formål at vise variationen og ikke mindst udfordringerne ved at bedrive empirisk baseret samfundsvidenskab.

Man kan vælge at læse denne bog ud fra to perspektiver. Et perspektiv, hvor det er fokuseringen på metoderne, der er det centrale. Og et andet perspektiv hvor det centrale er de fortællinger, bogens 23 bidragydere udfolder om at "lave" samfundsforskning.

Bogen er opdelt i fem dele, der hver især har fokus på en bestemt måde at samle indsamle empiri. Hver del indeholder 3-5 kapitler, hvor forskellige forfattere fokuserer på et konkret projekt, som de har gennemført. Fokuseringen på konkrete projekter, hvis fællesnævner fx er at de benytter sig af registerdata, gør at den empiriske variation og mulighederne inden for en given datakilde eksponeres godt. Dette indebærer dog samtidig også, at søger man en gennemgang af, hvorledes man gennemfører en suveyundersøgelse eller en anden form for empirisk rettet undersøgelse, går man forgæves i denne bog. Den handler mere om de former for forskning, der kan laves og overvejelserne bag de forskellige metodevalg, end hvordan de helt konkret skrues sammen. Bogens redaktører konstaterer da også i deres i forord, at det handler om at vise forskerens refleksioner og brug af erfaringer i brugen af de enkelte metoder (s. 7).

Fællesnævneren for bogens forfattere er, at de alle er tilknyttet Institut for sociologi og samfundsgeografi ved universitetet i Oslo. De har haft som opgave at skulle beskrive en undersøgelse, de selv har lavet, og i den beskrivelse reflektere

over deres egen praksis og de valg, de har gjort sig i den forbindelse (s. 7).

Bogens første del fokuserer på brugen af foreliggende data i form af fx offentlig statistik, lovgivning og udredninger mv. Ivar Frønes har fx en artikel i denne del, hvor han forsøger at besvare spørgsmålet om, hvor mange fattige børn, der er i Norge. Det er, som han skriver, et svært spørgsmål at besvare, fordi det dels befinder sig i krydsfeltet mellem sociologi og politik, og dels viser sammenstødet mellem brugen af sociale kategorier i sociologien og i "virkeligheden" (Frønes 2010:33). Han diskuterer efterfølgende forskellige definitioner på fattigdom, noterer sig, at mange ikke skelner mellem at mangle penge i en periode (fx ved arbejdsløshed) og ved altid at mangle penge. Denne skelnen er nødvendig mener han, når man ser på børns opvækstvilkår. Dette leder ham videre til en diskussion af forskellige mål, der anvendes til at fastlægge antallet af fattige børn i Norge. Artiklens centrale pointe er, at det er nødvendigt som sociolog at udfordre og reflektere over sociale kategoriers selvfølghed – og særligt skal man passe på ukritisk at overføre kategorierne i foreliggende data til teoretiske, sociologiske begreber (Frønes 2010:43-44).

Bogens anden del tager fat i brugen af registerdata. Her diskuterer Marianne Nordli Hansen fx hvordan man kan studere social ulighed med data, der er indsamlet på forskellige tidspunkter. Hendes specifikke fokus er på, hvorledes forældrenes sociale baggrund indvirker på børnenes mulighed for at opnå en lang videregående uddannelse. Hendes problem er i den forbindelse, at fx uddannelseskategorier har ændret betydning over tid. At få en studentereksamen var måske en brugbar indikator for individets sociale position for 30 år siden, men har i dag ikke samme betydning. Hvad gør man så for at få nogle referencepunkter, hvorfra man kan måle udviklingen i ulighed fra? Processen, der leder hendes valg, bliver beskrevet grundigt i kapitlet.

Den tredje del fokuserer på anvendelsen af surveydata. De to artikler af hen-

holdsvis Birkelund og Elstad beskriver så forskellige emner som køn og ledelse, og faldgruberne ved en spørgeskemaundersøgelse. Elstads artikel handler om en stor undersøgelse af unge i Oslo, hvor han gennemgår indsamlingsmetodikken og viser, hvorledes en række af undersøgelsens valg påvirker både validiteten og repræsentativiteten. Og det i en grad, så undersøgelsen på trods af en svarprocent på 93 % på nogle områder er dybt problematisk (s. 156).

Bogen fjerde del bærer overskriften interview og observationsdata og er med sine fem kapitler den mest omfattende del. Her diskuteres bl.a. de positioner, man kan have som forsker, der tilknyttes et virksomhedsudviklingsnetværk, og hvorledes disse påvirker mulighederne for at indsamle empiri (Bjørnar Sæther). Der reflekteres over den fremmedhed som en forsker kan have, når vedkommende skal undersøge et område – om det så er et velkendt emne eller som i artiklen af Randi Wærdahl handler om ændringer i barndommen blandt kinesiske børn.

Den femte og sidste del skifter fokus til de tilfælde, hvor der trækkes på flere end en kilde. Det kan fx være projekter, der bruger interviews i én sammenhæng, registerdata i en anden og observationer i en tredje. Dag Album fortæller her, hvorledes en tilfældig observation i en frokoststue på hans institut giver anledning til en forskningsproces, der foreløbig har straks sig over en række forskellige typer undersøgelser og næsten 20 år (s. 253). Observationen, der startede det hele, var, at de læger han delte frokoststue med, havde en tendens til at tilskrive sygdomme og deres behandlinger forskellige status, alt efter hvor akutte sygdommen var og hvor i kroppen den var placeret. Det leder ham til at stille et spørgsmål om, hvor alment udbredt disse kategoriseringer er, og om de ændrer sig over tid. Kapitlet beskriver, hvorledes han har forsøgt at undersøge disse spørgsmål og den lange proces, der foreløbig har strakt sig over to årtier.

Bogen holder et højt niveau hele vejen igennem. Det er lykkedes at skabe en rød

tråd – en fælles stemme – igennem bogens 18 hovedkapitler. Dette medvirker til at skabe en særdeles læseværdig bog, der er vanskelig at lægge fra sig, når man er kommet i gang. Det er en sjælden anbefaling at give til en fagbog, men berettiget i dette tilfælde.

Indledningsvis blev det konstateret, at *Metoderne våre* er et modigt værk. Det er modigt, fordi vi kommer med ind i værkstedet. Vi bliver delagtiggjort i problemerne, udfordringerne og de steder, hvor forskeren blev nødt til at gå på kompromis eller tænke ud over hvad der findes i fag- og referenceværkerne. Vi er således langt fra den virkelighed – illusion – om den lydefrie empiriske indsamling, der er normen i mange artikler og bøger på det samfundsvidenskabelige område.

På den facon er denne bog også en hyldest til de tanker, som C. Wright Mills præsenterede i sit klassiske værk: *The Sociological Imagination* (1959). Den viser spændvidden og mulighederne i samfundsvidenskabelig forskning og kan derfor være en appetitvækker for læseren med interesse for samfundsvidenskabelig forskning og en reminder til de erfaringer om de mange muligheder, der findes. Denne bog er i højeste grad anbefalelsesværdig læsning.

Niels-Henrik Møller Hansen

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Lise Justesen og Nanna Mik-Meyer: Kvalitative metoder i organisations- og ledelsesstudier.

København: Hans Reitzels Forlag 2010 (160 sider)

Lise Justesens og Nanna Mik-Meyers bog om kvalitative metoder i organisations- og ledelsesstudier er en fin bog at få

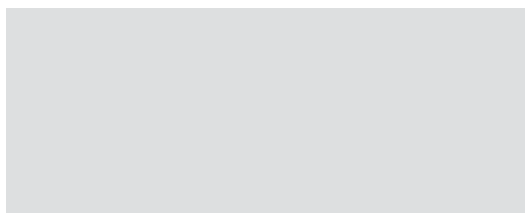
i hånden. Bogen henvender sig ifølge forfatterne selv i særlig grad til studerende, der skal arbejde metodisk kvalitativt med organisations- og ledelsesstudier. Forfatterne har begge erfaring med at undervise i metode på Copenhagen Business School, og det er deres oplevelse, at der mangler det, de benævner en "kort, konkret og teoretisk ambitiøs dansksproget lærebog".

Bogen er kort – kun 160 sider – men udnytter siderne godt og når at komme meget langt omkring. Den er opbygget af syv kapitler. Derudover er der en lang litteraturliste sidst i bogen, der indeholder den litteratur, de to forfattere har gjort brug af. Det suppleres i hvert kapitel med forslag til litteratur vedrørende kapitlets emne. Disse forslag indeholder en ganske kort beskrivelse af de enkelte bøger. Hvert kapitel afsluttes endvidere med en række spørgsmål, som kan bruges af den studerende til – enkeltvis eller i gruppe – at arbejde mere konkret med indholdet af hvert af de syv kapitler. Det er en form, der ofte ses i amerikansk litteratur, mens jeg ikke ofte har set det i danske og nordiske metodebøger. Ideen er ganske god, men i mine øjne bliver spørgsmålene nemt lidt for almene eller naive, hvilket mindsker deres anvendelighed.

Derudover har forfatterne benyttet sig af andre gennemgående træk i opbygningen af bogens kapitler. Et træk er at lade hvert af de fire kapitler, der indeholder en egentlig gennemgang af kvalitative metoder, rumme et praksiseksempel, hvor pågældende metode er blevet anvendt i forhold til en problemstilling inden for organisations- og ledelsesstudier. I kapitlet, der behandler interviews, anvendes metoden i forhold til en case vedrørende Human Ressource. I kapitlet, der omhandler fokusgrupper, er det marketing der behandles, og på samme måde gælder det for deltagerobservation og Corporate Social Responsibility (CSR) samt dokumenter og forvaltningsrevision. Det andet gennemgående træk er, at forfatterne har ladet realisme, fænomenologi og konstruktivisme være de gennemgående teoriretninger. Disse beskrives i bogens

to første kapitler. I de efterfølgende fire kapitler, der hver behandler en kvalitativ tilgang, forholder forfatterne sig til, hvordan den metodiske tilgang kunne tænkes anvendt eller omvendt har svært ved at finde anvendelse inden for pågældende teoriretning. Bogen er således både teoretisk og praktisk og formår at binde disse sammen på en meget god måde, hvilket er en af bogens store styrker.

Lise Justesen og Nanna Mik-Meyer har gjort sig stor umage for og lykkes med at få nævnt og forklaret virkelig mange af de væsentlige begreber såvel inden for teoriretningerne som metodelitteraturen. Siderne er således indholdsmæssigt tætte, ligesom der står meget på hver side. Det gør det imidlertid svært at finde eller genfinde det man leder efter, og jeg greb mig selv i flere gange at ønske mig et par stikord i margenen. På en måde kommer de meget indholdsmættede sider, der kræver en opmærksom læser, også næsten til at stå i modsætning til de noget forsimplede spørgsmål, der som nævnt afslutter hvert kapitel. Når det er sagt, skal der dog ikke herske nogen tvivl om, at der er tale om en god bog om kvalitativ metode, der rammer sin målgruppe godt og får dækket ganske mange områder på de relativt få sider. Bogen er dog bedst, hvis man er interesseret i de tre teoretiske retninger, bogen arbejder med, og vil inspireres til brugen/konsekvenserne af disse i en kvalitativ empirisk kontekst.

Jan Trost og Lise Jeremiasen: *Interview i praksis*.

København: Hans Reitzels Forlag 2010 (168 sider)

Egentlig kan man ikke lade være med at undre sig over, at der kommer to så ens bøger fra samme forlag, så tæt på hinan-

den, som det er tilfældet med ovennævnte bog og bogen *Interview i praksis*. Men de to bøger er vinklet forskelligt. Bogen *Interview i praksis* er da også langt mere specifik i forhold til interviewsituationen end Lise Justesens og Nanna Mik-Meyers mere brede tilgang til de kvalitative metoder. Bogen består af 10 kapitler, der når omkring såvel teori, kvalitativ versus kvantitativ metode, interviewtyper, praksis i interviewsituationen, etik, reliabilitet, sammensætning af interviewpersoner og analyseaspektet samt særtilfældet ansættelsesinterviews. Bogen har således de indholdsmæssige elementer, man ville forvente. Der bliver dertil gjort meget for at forklare de gængse begreber. Også her må man konstatere, at der er tale om en bog, der når meget på de 168 sider, der er til rådighed. Her kunne jeg igen ønske mig lidt stikord, der kunne hjælpe en, når man leder efter specifikke steder/emner i bogen.

Lad det dog være sagt med det samme. Jeg synes generelt ikke, at der er tale om en særlig god bog. Og det skyldes mere bogens form end indholdet. Et eksempel kunne være beskrivelsen af henholdsvis det kvalitative og kvantitative interview. I kapitel 2 beskrives (defineres?) det kvalitative interview som et interview, der stiller enkle og direkte spørgsmål, på hvilke der gives komplekse og righoldige svar. Med hårdt arbejde kan man finde frem til mange interessante hændelser, mønstre med mere. En traditionel og klassisk forståelse af interviewets muligheder. Så langt så godt. Jeg ledte så efter en tilsvarende beskrivelse – definition? – på det kvantitative interview, uden at finde den. Der er kun, lidt længere nede på samme side, et eksempel med en student, der har brugt en kvantitativ undersøgelse til at prøve at besvare et forskningsspørgsmål, der som jeg læser det, er meget velegnet til netop en kvantitativ undersøgelse. Pointen er dog, at undersøgelsen mislykkedes, fordi spørgsmål og svar ikke passede sammen. I stedet for at diskutere det problematiske i en dårligt udført undersøgelse, er forfatterens formål tilsyneladende at kunne vise, at metoden var for-

kert. Var det kun dette ene sted gik det endda. Men bogen har flere af disse modstillinger mellem det kvantitative og kvalitative. Side 32 står der således: "Hvis vi er interesserede i at kunne påstå () skal vi foretage en kvantitativ undersøgelse ()". I forlængelse af samme eksempel forlyder det om den kvalitative undersøgelse, at "hvis vi derimod er interesseret i f.eks. at prøve at forstå (). Forfatterne har tilsyneladende det ærinde at gøre opmærksom på værdien i de kvalitative metoder, fordi disse i deres optik alt for ofte overskygges af det de i anden sammenhæng kalder kolde tal (s. 26). Det er udmærket at slå et slag for værdien af kvalitative undersøgelser, men selvom forfatterne pointerer, at forskningsspørgsmålet må være afgørende for metoden, ender de med at nedgøre det kvantitative på unødvendig vis.

Et andet problematisk aspekt ved denne bog er, at den til tider virker postulerende eller direkte nedladende. På side 44 fremgår det fx, at det er svært at forstå, når forfattere til rapporter skriver, at de har benyttet semistrukturerede interviews, for hvad betyder det, og handler det bare om at pågældende forfatter har villet sige noget, der lød godt? Igen kan man sige, at forfatterne har en glimrende pointe i, at man som forfatter skal vide hvad man skriver, bruge ord og begreber omhyggeligt og forstå meningen bag dem. Men det bliver i denne bog gjort på en unødvendig nedladende facon.

Andre problematiske forhold er, at der nogle gange bliver brugt begreber, som først senere bliver gennemgået. Det er lidt en skam, fordi forfatterne, som nævnt, gør meget for at forklare de gængse ord og begreber. Ordet konfidentialitet nævnes fx første gang side 46, men forklares først side 63.

Endnu en ting, som jeg er meget kritisk over for i bogen og vil mene er forkert på en meget problematisk måde, er i kapitlet, hvor forfatterne skriver om etik og tavshedspligt. Her forlyder det, at selv over for børn har man tavshedspligt som interviewer. Det er ganske vist rigtigt, at man som interviewer ikke har skærpet ind-

beretningspligt over for de sociale myndigheder. Men man har stadig pligt til at indmelde de ulovlige eller meget problematiske ting, man hører som interviewer, og det bør barnet vide. Selvfølgelig har barnet ret til integritet og private tanker, men jeg mener ikke, det lykkes forfatterne at skrive frem, at man som interviewer har pligt til at handle, hvis man hører om noget reelt problematisk. Man kan alt for nemt læse netop dette afsnit lige modsat. Senere er der dog en lang diskussion af, hvad man gør, såfremt man hører om noget egentligt ulovligt. Den slags overvejelser har bogen flere fine eksempler på, eksempler der gør opmærksom på problemstillinger, selvom de ikke altid kan besvares enkelt.

Der er dog også gode ting i bogen. Der er et langt kapitel om etik, og etik nævnes i det hele taget flere steder i bogen, hvor det er relevant. Der er gode eksempler på, hvordan man skal gebærde sig i interviewsituationen, på forskellige typer spørgsmål, og hvordan man overkommer vanskelighederne ved f.eks. glemsel, hypotetiske situationer osv. I kapitlet om interviewtyper, beskrives forskellen på interviews såsom forskningsinterviews, interviews af journalister osv. Det er godt at disse overvejelser er med. Bogen benytter sig flittigt af eksempler. Der er medtaget mange af de gængse begreber, og man kan med bogen i hånden sikre sig, at man kommer rundt om alle elementer i processen – fra planlægning til analyse.

Det er lidt en skam at måtte sige så mange hårde ord om denne bog. Men der er for mange steder, hvor den simpelt hen ikke er sober i sin fremstilling. Alt i alt mener jeg derfor, at bogen *Interview i praksis* er svær at anbefale helhertet.

Esther Nørregård-Nielsen

Direktør i Rådgivende Sociologer